

Factsheet actie-onderzoek naar Sociotherapeutische Leefmilieus in Verpleeghuizen: De LIVE-STUDIE

WAT ZIJN STL's?

- 'SocioTherapeutische Leefmilieus' (STL's) zijn leefomgevingen die speciaal zijn afgestemd op behoeften en zorgvragen van groepen bewoners (figuur 1).
- Binnen een zorginstelling of verpleeghuis kunnen verschillende leefmilieus worden gerealiseerd (tabel 1).
- Door de sociale, fysieke en organisatorische omgeving specifiek af te stemmen op behoeften van een groep bewoners, wordt gewerkt aan hun therapeutische doelen. Uiteindelijk doel van STL's is het optimaliseren van kwaliteit van leven (figuur 2).
- Personeel werkt op een STL dat aansluit bij hun competenties en voorkeur.

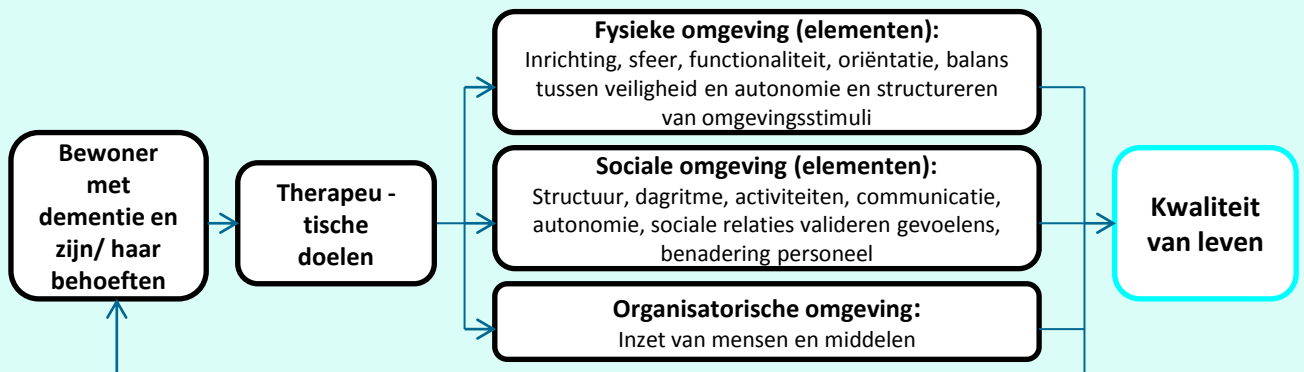
Figuur 1: Belangrijkste behoeften per type leefmilieu

DOELSTELLING ONDERZOEK

- Steeds meer verpleeghuizen werken met STL's en zijn enthousiast over de effecten. Archipel heeft een functieprogramma STL's (2012) ontwikkeld.
- Het werken met STL's in verpleeghuizen is echter nog niet eerder wetenschappelijk onderzocht. Daarom hebben onderzoekers, medewerkers en mantelzorgers samen gedurende 22 maanden een **actieonderzoek**, met de fasen **OBSERVATIE, REFLECTIE, PLAN en ACTIE**, uitgevoerd in twee verpleeghuizen met de onderzoeksvragen:
 1. Wat zijn de uitgangspunten en elementen van een STL?
 2. Wat kan er verbeterd worden aan de huidige opzet en implementatie van STL's?

Tabel 1: Kernbegrippen per Sociotherapeutisch Leefmilieu volgens functieprogramma Archipel (2012)

Balansgroep	<ul style="list-style-type: none"> • Balans rust en activiteit • Structuur • Individueel of kleine groep
Sfeergroep	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid • Rust, sfeer • Kleine groep
Sociogroep	<ul style="list-style-type: none"> • Zelf doen, uitdaging • Prikkel • Samen / groep
Bakengroep	<ul style="list-style-type: none"> • Individueel, eigenheid • Houvast • Weinig prikkels

Figuur 2: Conceptueel model STL's voor mensen met dementie gebaseerd op literatuurstudie: uitgangspunten en elementen

RESULTATEN

OBSERVATIEFASE

In interviews en groeps gesprekken noemen betrokkenen de volgende uitgangspunten en elementen van STL's:

- Behoeften en zorgvragen van bewoner(s) staan centraal in een STL
- Fysieke en sociale omgeving van het STL vormen samen het kader van de behandeling
- Elementen fysieke omgeving: functionaliteit, inrichting, opstelling meubels, sfeer, huiselijkheid, bewegingsruimte.
- Elementen sociale omgeving: structuur, dagritme, activiteiten, interactie, benadering medewerkers, continuïteit.
- Organisatorische omgeving: belangrijk om binnen STL flexibel in te kunnen spelen op veranderende behoeften

REFLECTIEFASE

BETROKKENEN TEVREDEN OVER:

- Continuïteit in benadering door medewerkers in STL's
- Klimaat in groep: rust, minder agitatie
- Competenties medewerker passen bij type STL
- Specialisatie van professionals

VERBETERING NODIG:

- Inrichting fysieke omgeving
- Match tussen bewoners bij nieuwe plaatsing
- Aanpassen dagbesteding naar type STL
- Familieparticipatie en informatievoorziening
- Continue scholing van alle betrokkenen

Mantelzorgers:

'Qua omgeving is het rustiger geworden. Minder druk qua inrichting, maar ook zeker meer rust in de groep'.

Medewerker:

'Je kunt je als EVV-er meer concentreren op en verdiepen in één benadering.'

Behandelaar:

'Bij onbegrepen gedrag heb ik de indruk dat verzorgenden daar sneller en adequater op kunnen inspelen'

Medewerker:

'Ik zit hier goed op mijn plek: competenties komen tot zijn recht in dit leefmilieu'

Medewerker:

'Mensen kunnen passend zijn qua zorgbehoefte, maar niet met elkaar door één deur kunnen. Dat levert frictie op'

PLAN- EN ACTIEFASE

- Optimaliseren proces plaatsing bewoner: aandacht voor dynamiek tussen bewoners, verbeteren plaatsingsformulier
- Activiteiten afstemmen op STL: activiteitenbegeleider bij leefmilieu-overleg
- Gericht informeren familie en betrekken bij doelen STL: trainingen, bijeenkomsten
- Doorontwikkelen informatiemateriaal en ontwikkelen van e-learning over STL's
- Optimaliseren van selectie medewerkers naar type STL en borgen in zelfsturende teams, samen met personeelszaken

OPBRENGSTEN LIVE-ONDERZOEK

Praktijk:

- Bewoner staat meer centraal
- Bewuster en specifiek werken aan doelen van STL's
- Betrokkenheid mantelzorgers bij verbeteringen
- Hulpmiddelen ontwikkeld én uitgetest
- Aanbevelingen over handvatten die nodig zijn voor inrichting STL: samenwerking met ontwerpers

Kennis:

- Onderbouwing STL's op basis van literatuuronderzoek
- Inzicht in relevantie en praktische toepasbaarheid STL's
- Inzichten in en ervaring met methode actie-onderzoek
- Kennisdeling tussen verpleeghuizen die werken met STL's
- Aanbevelingen vervolgonderzoek naar effecten van STL op diverse uitkomstmaten